

HIGIENA IN BOLEZNI OTROK TER ODRASLIH V JARŠAH IN OKOLICI OD LETA 1941 DO DANES

Avtorice: Lina Tartara, Tina Juhant, Anja Križnar, 8. razred

Mentorica: Vilma Vrtačnik Merčun, prof.
OŠ Rodica, Domžale, maj 2009

CILJI RAZISKAVE

- Kakšne so bile higienske navade pred 60. leti in kakšne so danes?
- Za katerimi boleznimi so pred 60. leti otroci zbolevali in za katerimi zbolevamo danes?
- Pri kateri starosti so umirali od 1941 do 2001?
- Ali so se vzroki smrti v obdobju 1941–2001 spreminjali?

METODE RAZISKOVANJA

- Pregledovanje mrliške knjige v mengeškem župnišču – vir podatkov
- Pregledovanje občinskega časopisja iz zadnjih šestdeset let – iskanje prispevkov o higieni in boleznih
- Intervju z otroško zdravnico, dr. Alenko Goršek
- Anketiranje učencev 7. razreda OŠ Rodica o higienskih navadah in boleznih v otroški dobi
- Anketiranje starejših krajanov o higienskih navadah in boleznih v času njihovega otroštva
- Intervjuji s starejšimi krajani o načinu umivanja pred 60. leti

ZGODOVINA HIGENE

Hygieinos – grško: »nekaj, kar je zdravo«.

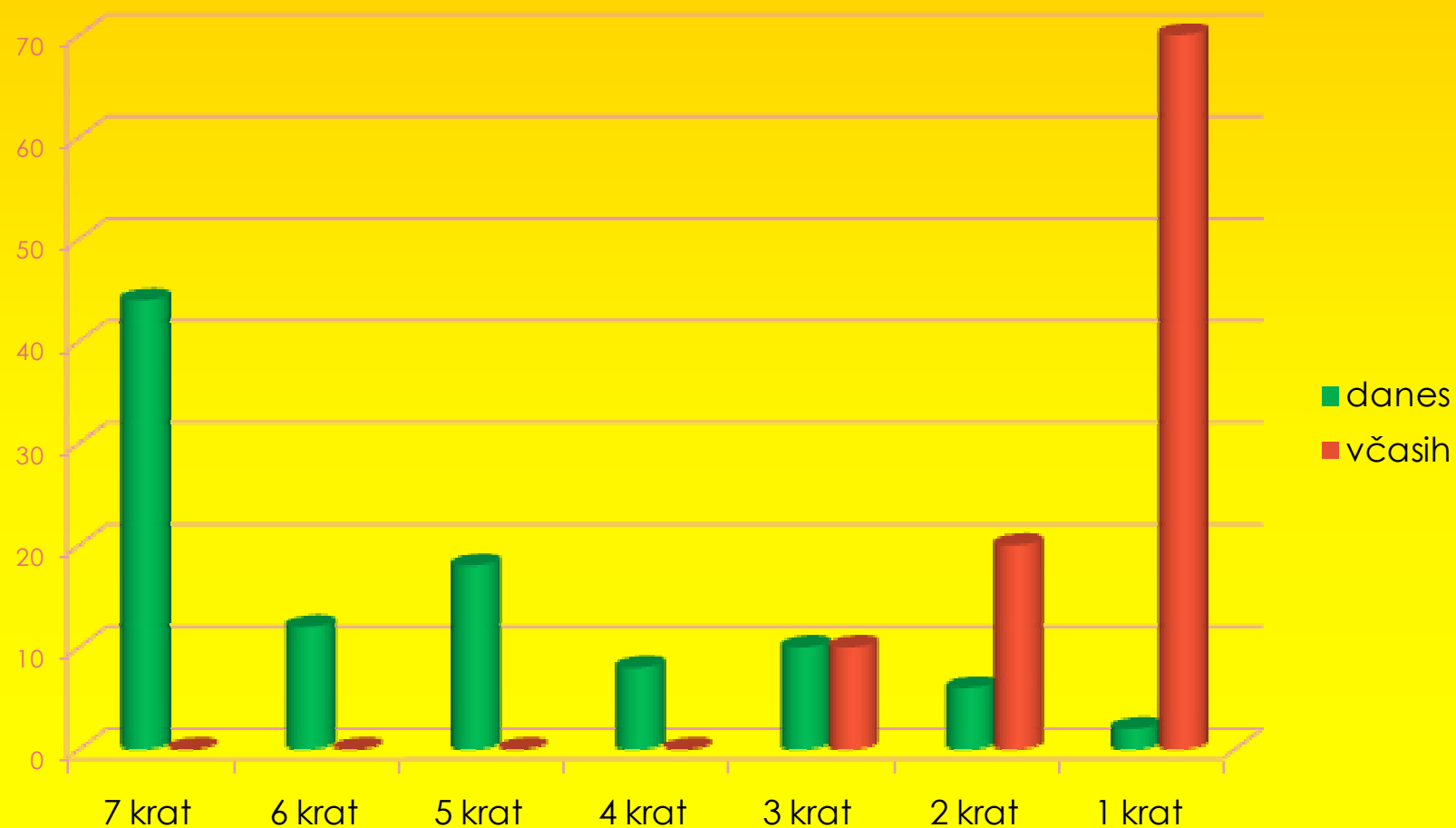
- 15. stol.: Koža je prepustna za okužbe (kuga).
- 16. stol.: Perilo umiva.
- 17. stol.: Višji sloji preb. se zanimajo za kopeli.
- 18. stol.: Voda prenaša skrite energije, rečna kopel je zdravilno sredstvo.
- 19. stol.: Voda umiva, koža diha.
- 1870–1880: *Louis Pasteur: “Bakterije so vzrok bolezni.”*
- Konec 19. stol.: “Bakterije so nevidne pošasti.”
- 20. stol: Poleg higiene je pomembna odpornost ali imunost telesa na mikrobe.

Zdravstvo je bilo slabše razvito kot danes.

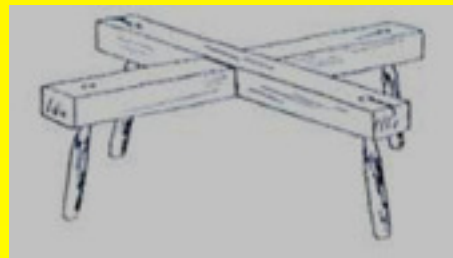
- Zdravstveni dom v Domžalah zgrajen dec. 1966.
- Posebna skrb za bolezni: alkoholizem, tuberkuloza in sladkorna bolezen.
- Obvezno fluorografiranje (rentgensko slikanje pljuč) za vse (od starosti 24-ih let dalje).

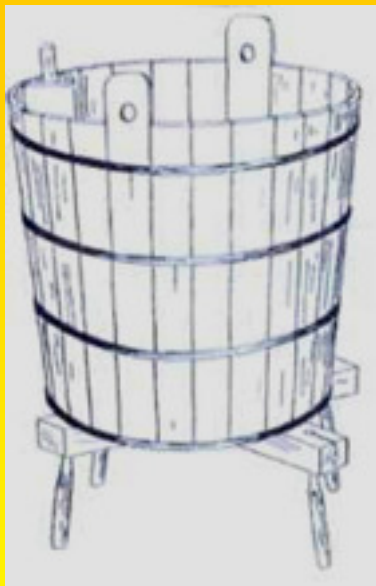
Nekoč – pred 60. leti
so imeli malo higienskih pripomočkov.
Umili so se enkrat na teden, danes se večina
otrok tušira ali kopa vsak dan.

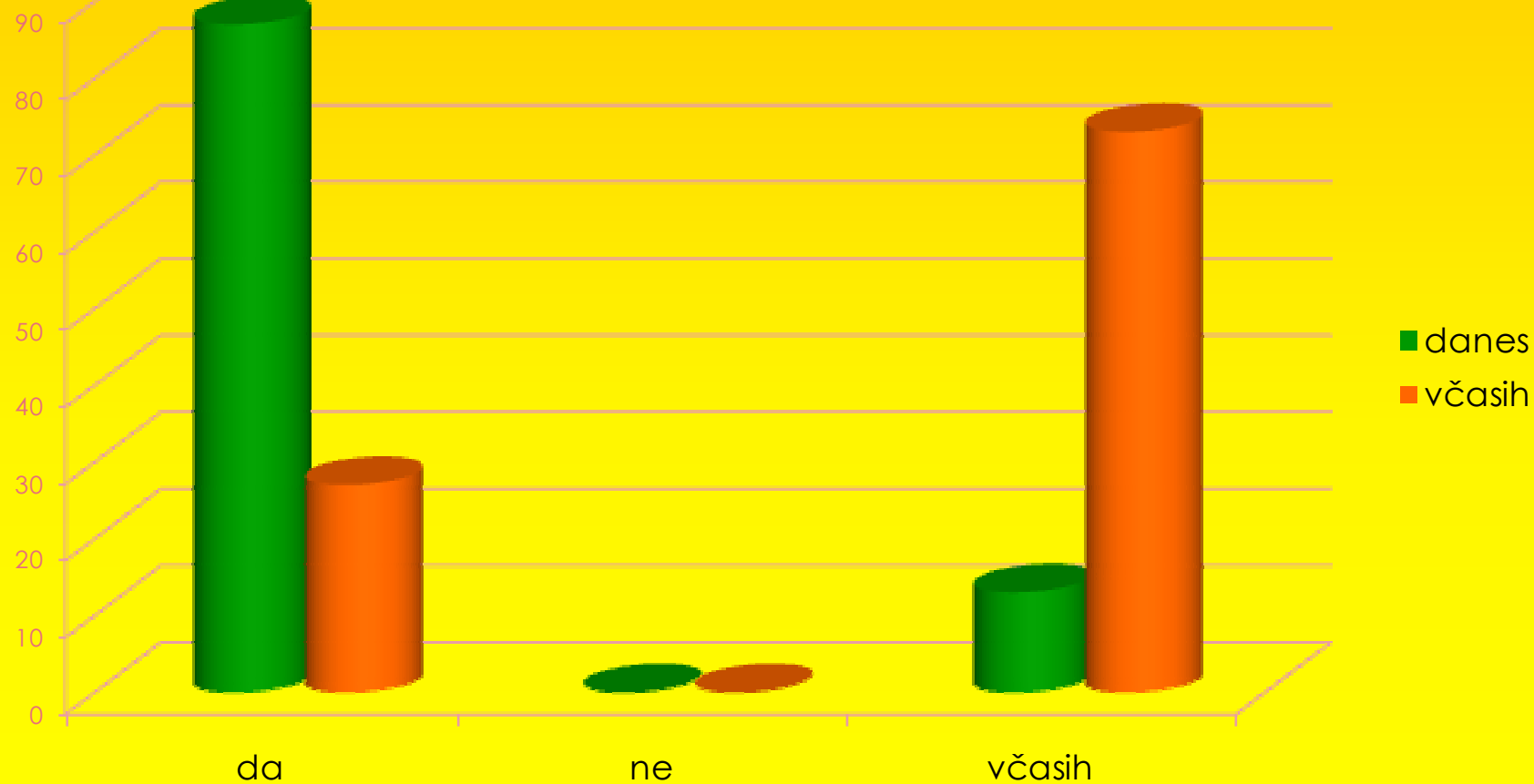
PRIPOMOČKI ZA HIGIENO 1

PRIPOMOČKI ZA HIGIENO 2

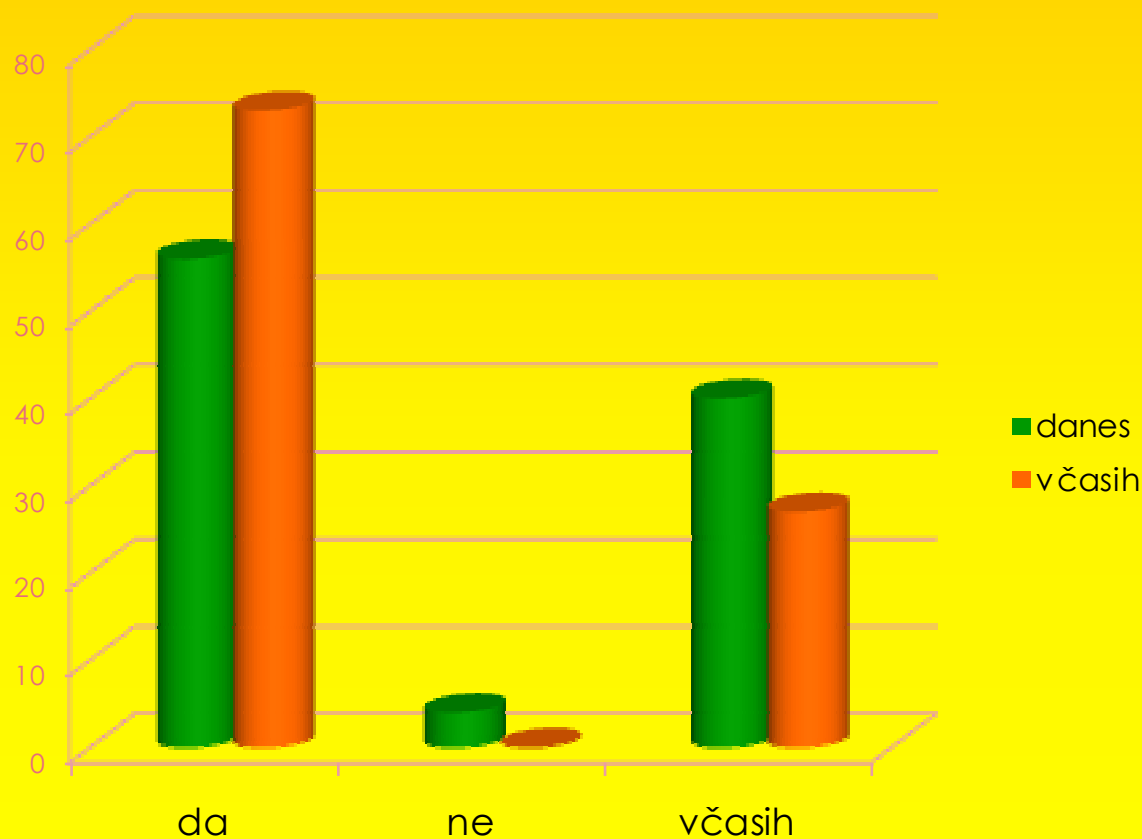

Danes si večina otrok vsak dan umije zobe, nekoč le redki, pa še ti brez "pravih" pripomočkov.

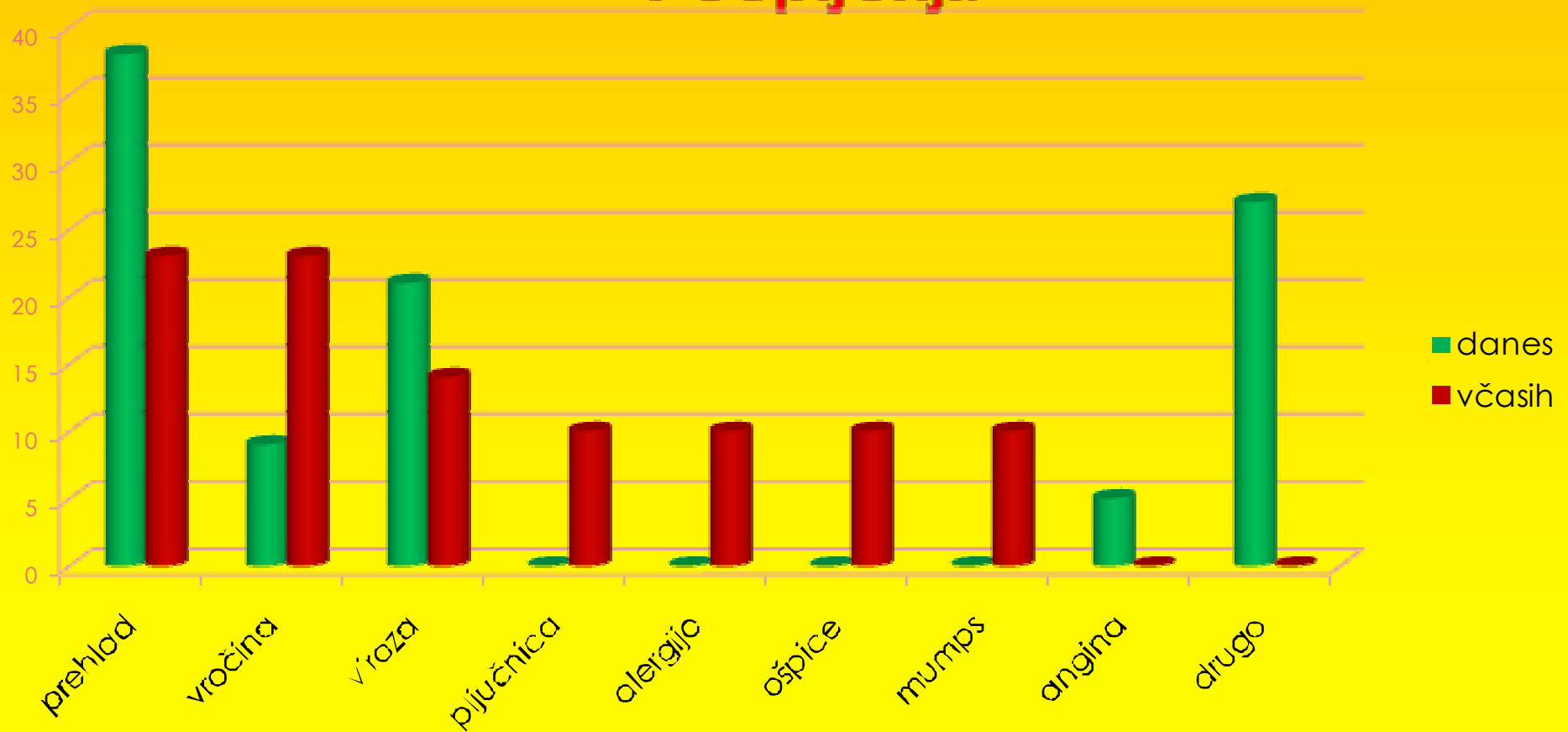

Nekoč so si otroci pred jedjo pogosteje umivali roke kot danes.

Je za to kriva bolj stroga vzgoja?

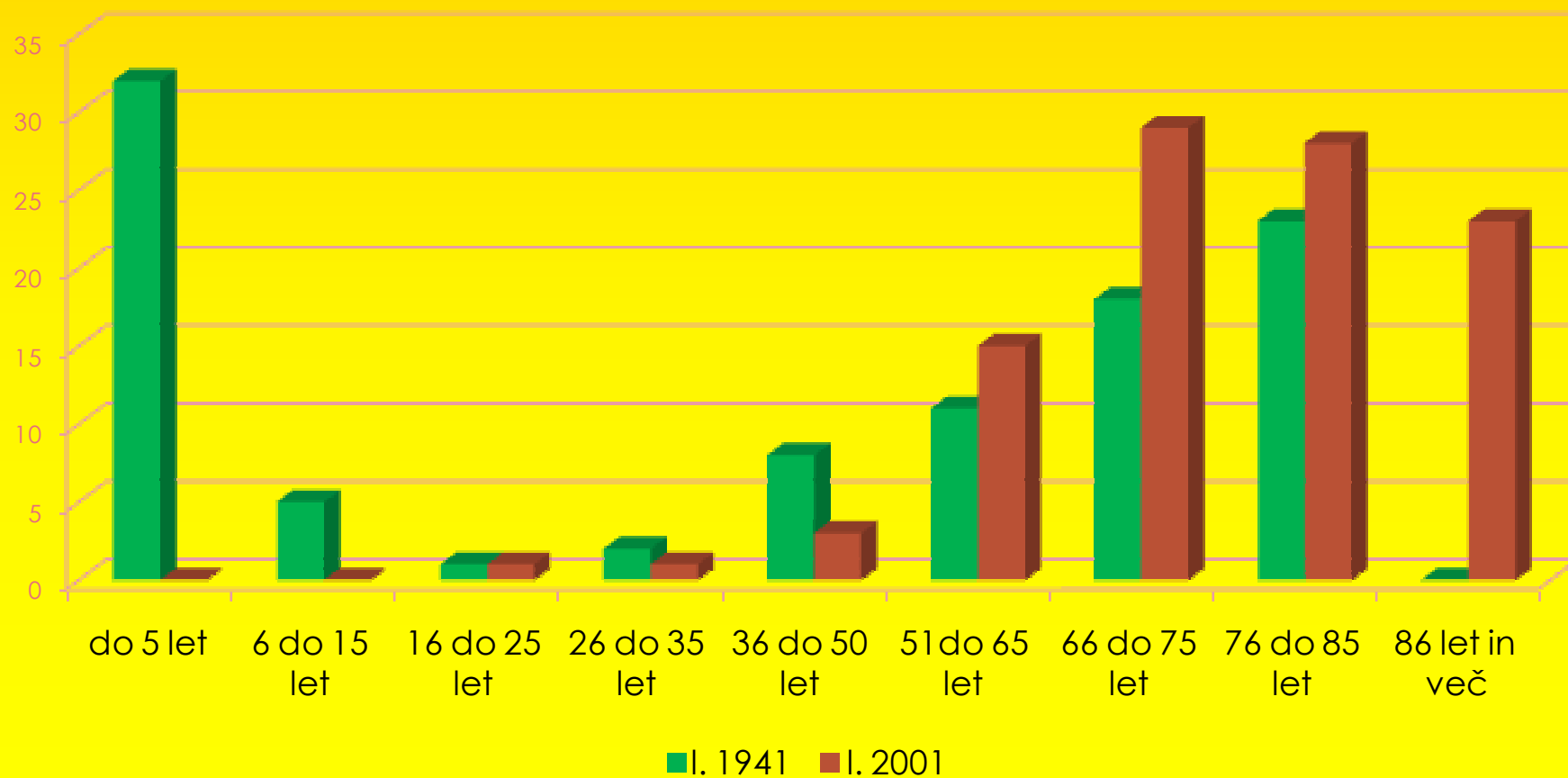

Nekoč so otroci v času šolanja prebolevali nalezljive bolezni, ki jih danes preprečujemo s cepljenji.

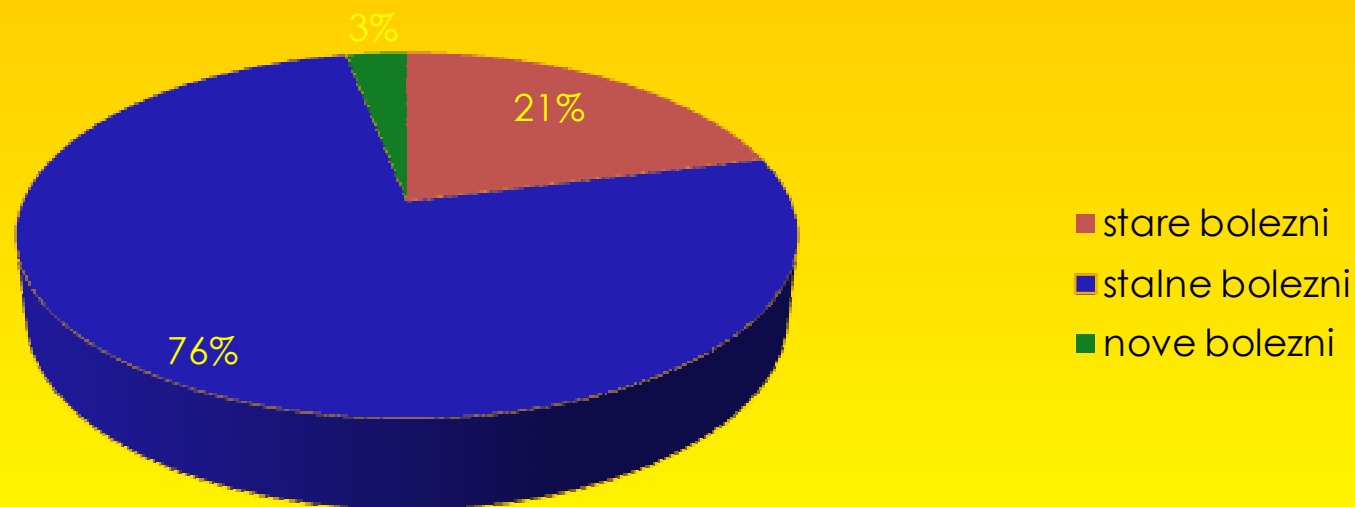

“Vi, Jaršani, ste Mlinščico pili, pa ste tifus dobili.” (1941–1945)

Umrljivost dojenčkov in življenjska doba
L. 1941 je umrlo 32 % otrok, starih do 5 let, l. 2001
nobeden. L. 1941 so vsi umrli do 85 let,
l. 2001 je 23 % ljudi umrlo starejših.

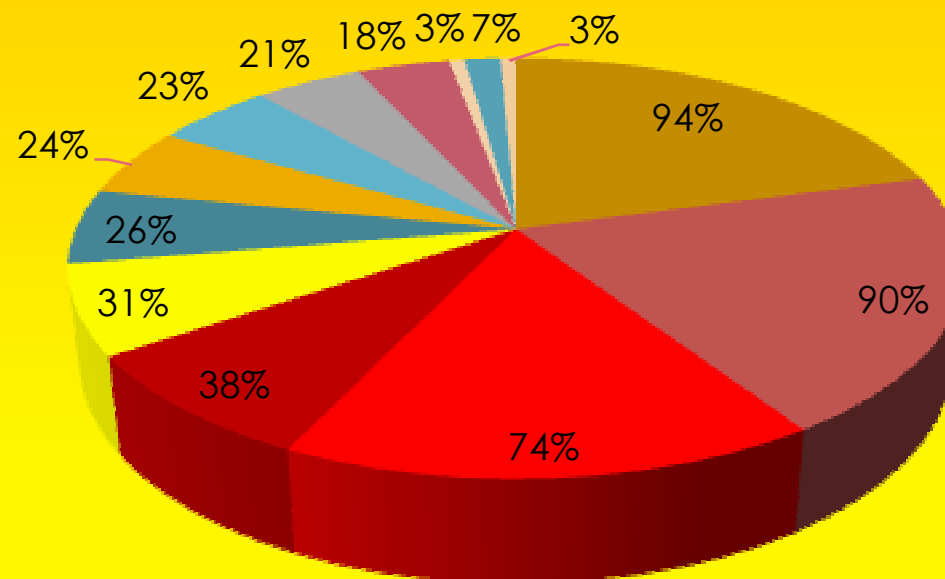
Nekoč so umirali zaradi bolezni, ki so danes ozdravljive.

STARE SMRTNE BOLEZNI: tuberkuloza ali jetika, tetanus, ošpice, meningitis, bronhitis, pljučnica, griža, zlatenica itd.

NENAVADNE BOLEZNI: “gobe” v trebuhu, mrtvoud, krč.

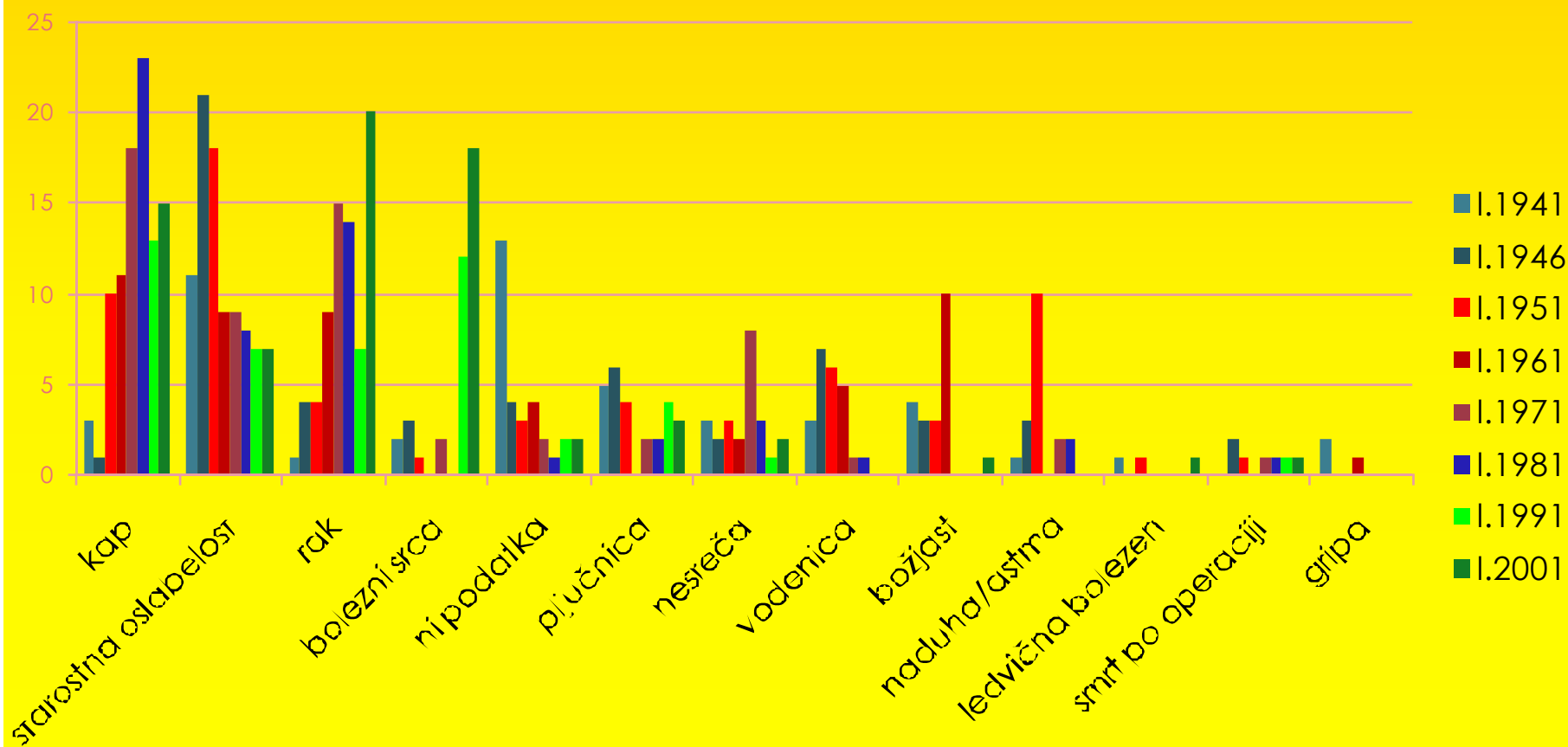
Stalne bolezni v obdobju 1941–2001 so bile večinoma kap, "starostna oslabelost", rak in bolezni srca.

- kap
- starostna oslabelost
- rak
- bolezni srca
- ni podatka
- pljučnica
- nesreča
- vodenica
- božjast
- naduha/astma
- ledvična bolezen
- smrt po operaciji
- gripa

V porasti so smrti zaradi bolezni srca in ožilja (kapi) ter raka, v upadanju pa smrti zaradi astme, gripe, vodenice in božjasti.

Slovinci največ umirajo zaradi bolezni srca in ožilja, raka, bolezni dihal in bolezni prebavil (M. Zupanič, *Kako zdravi smo Slovenci, Delo*, 1. 4. 2009)

Intervju z otroško zdravnico dr. Alenko Goršek

NAJBOLJ POGOSTE BOLEZNI OTROK

- ◉ **Zima:** viroze (tudi gripa) in virusne črevesne infekcije (rotaviroze)
- ◉ **Pomlad:** alergije na cvetni prah, gnojne angine
- ◉ **Poletje:** alergije na klor in pike insektov
- ◉ **Jesen:** prehladna obolenja, angine in vnetja ušes

Intervju z otroško zdravnico dr. Alenko Goršek

CEPLJENJA

- > ošpice, rdečke, mumps, davico, oslovski kašelj zlatenico, norice, vodene koze
- > črevesne infekcije, tetanus, meningitisi
- > rak na materničnem vratu
- > pnevmokokne infekcije (vnetje ušes, pljučnice)

Intervju z otroško zdravnico dr. Alenko Goršek

ALI JE PRETIRANA HIGIENA LAHKO ŠKODLJIVA?

- DA! Lahko porušimo ravnotežje na koži (pH kože se spremeni) in pride do infekcij.
- Lahko se umivamo samo z vodo.
- Tekoče milo je bolj higienično kot običajno milo, zato v zdravstvu uporabljajo le tekoča mila.

Intervju z otroško zdravnico dr. Alenko Goršek

KAKO IZBOLJŠATI TELESNO ODPORNOST?

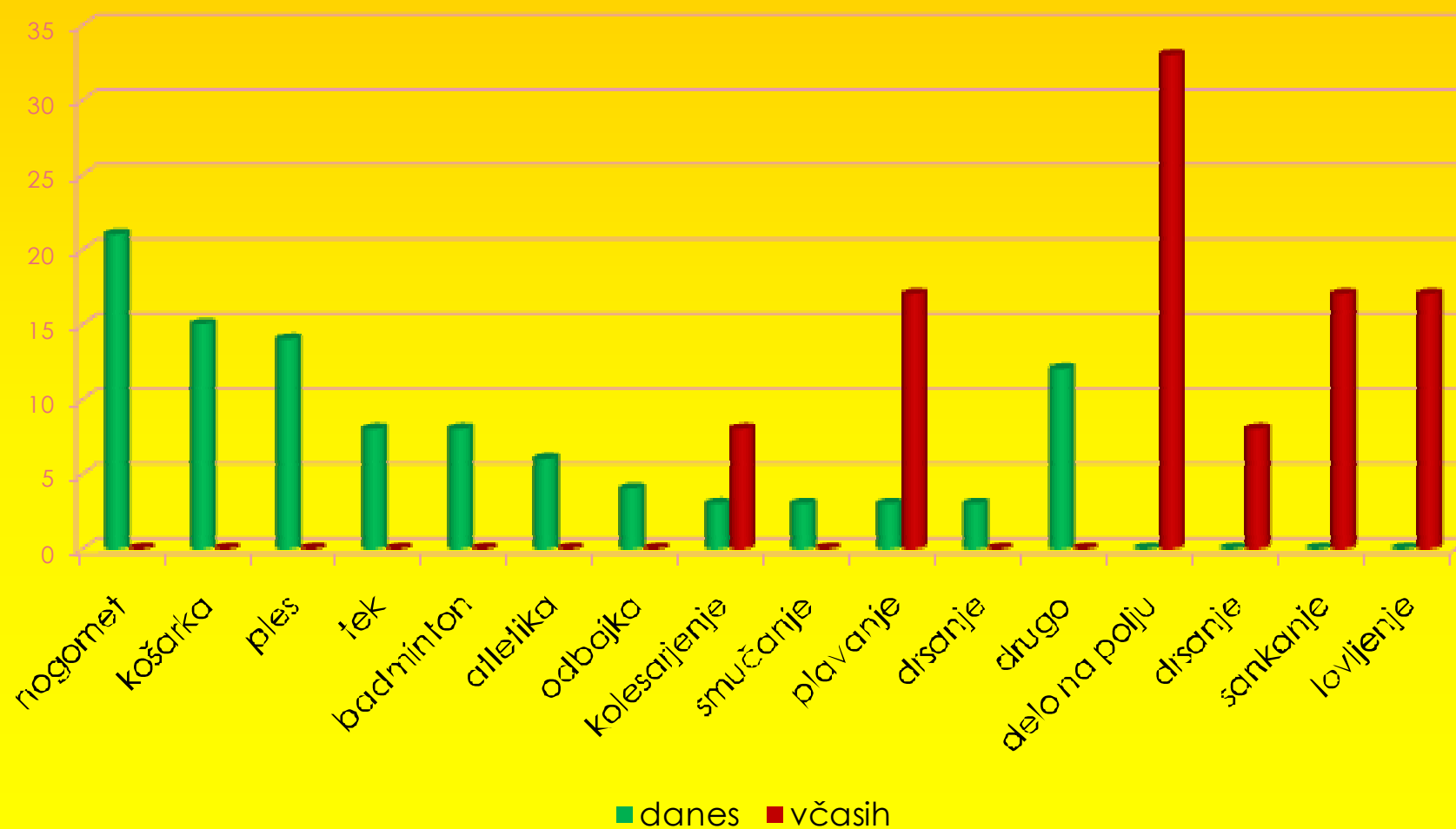
- ◉ zdrav način življenja
- ◉ veliko sadja in zelenjave
- ◉ enkrat na dan topla(kuhana) hrana,
- ◉ čim manj maščob
- ◉ ne pijemo umetnih pijač (kokakole), ampak vodo ali 100 % naravne sokove

Intervju z otroško zdravnico dr. Alenko Goršek

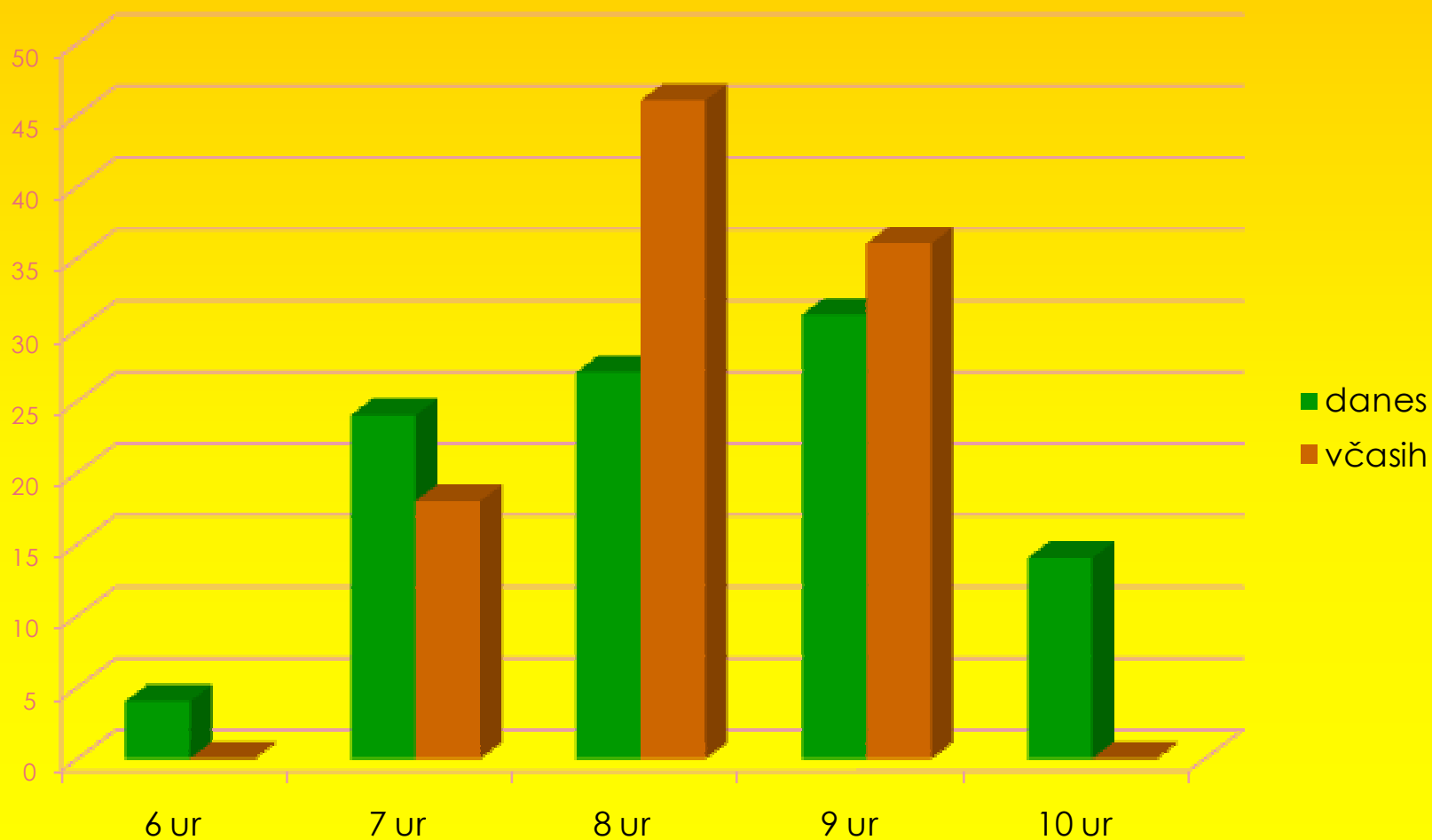
KAKO IZBOLJŠATI TELESNO ODPORNOST?

- prezračevanje prostorov
- gibanje na svežem zraku
- manj "sekiranja" otrok v šoli, da niso pod stresom (*manj ur pouka, več telovadbe, napovedano spraševanje*)
- zadosti spanja

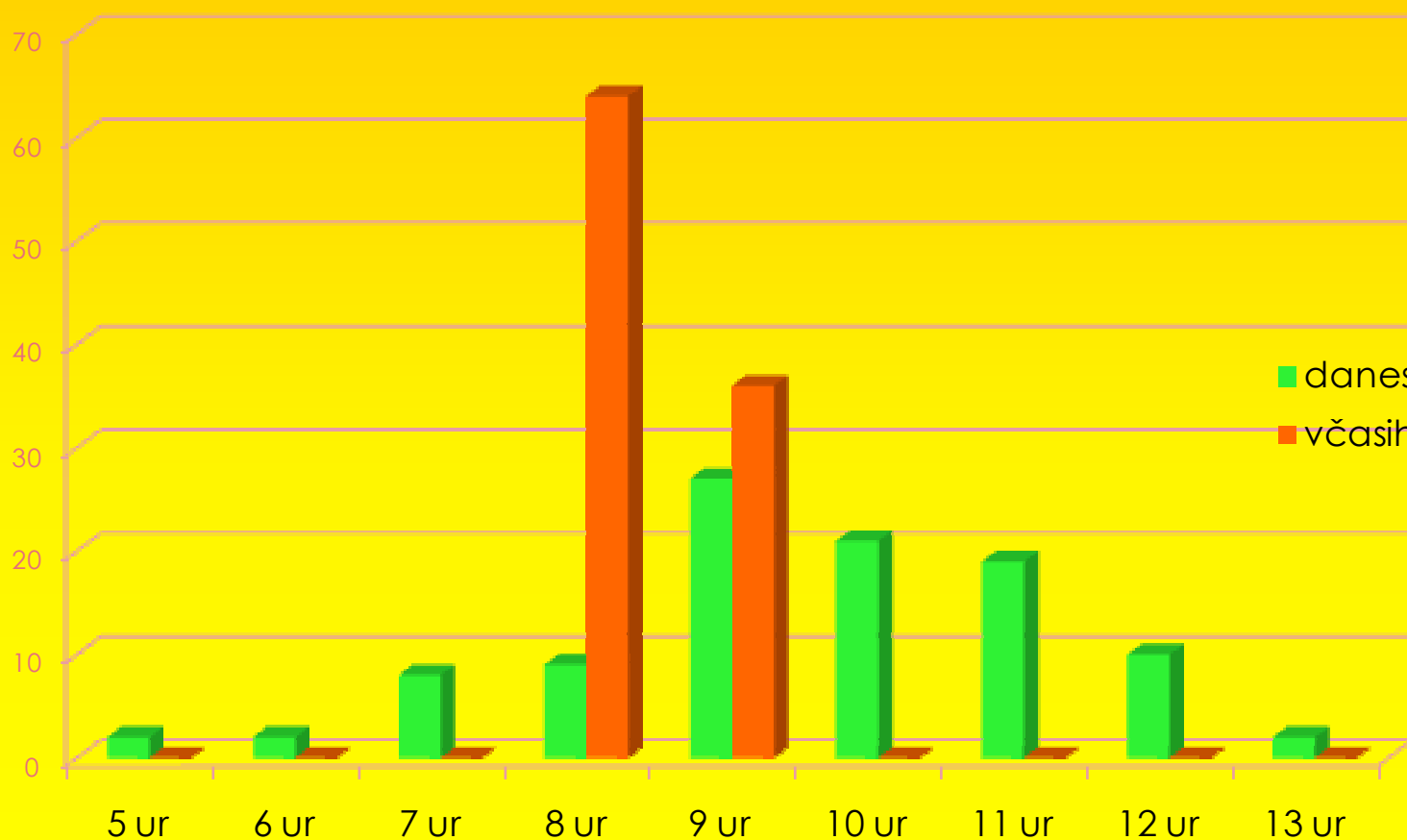
Šport in rekreacija otrok nekoč in danes

Nekoč so otroci med tednom spali dalj časa kot danes.

Nekoč so otroci ob koncu tedna spali manj kot danes.

ZAKLJUČEK

Za zdravo življenje ni pomembna le higiena, ampak tudi odpornost (gibanje, zadosti spanja in čim manj stresa).
Vsako bolezen moramo jemati resno, da ne postane usodna.